

Razgovor s NOP afrike

Maja Sorić

Budućnost Afrike se po svojoj prilici rješava na jugu kontinenta. Pobjedama narodnooslobodilačkih revolucija u Mozambiku i Angoli iz temelja su uzdrmane pozicije rasističkih režima i neokolonijalnih interesa u toj oblasti. Uspjesi narodnooslobodilačkih pokreta Namibije i Zimbabvea natjerali su bijele vlastodršce u tim zemljama da uz pomoć zapadnih »posrednika« grozničavo traže rješenja za vlastitu sutrašnjicu. Eksplozije narodnog nezadovoljstva u Sowelou i drugim siromašnim predgrađima velikih industrijskih centara uzdrmale su rasističku građevinu — Južnoafričku republiku — u samom njezinom središtu. Dok gerilski pokreti Zimbabvea i Namibije sve više šire svoju borbenu frontu, dok se opozicione snage u samoj Južnoj Africi sve uspješnije povezuju, dotle međunarodni imperijalizam traži nova »rješenja« kojima bi perpetuirao svoju dominaciju.

Ian Smith u Rodeziji nudi svoje »interno rješenje« na koje su pristali predstavnici tzv. umjerenih Afrikanaca — biskup Muzorewa, prečasní Sithole i poglavica Chrirana, dok lideri Patriotske fronte — Nkomo i Mugabe — najavljuju nastavak borbe.

Južnoafrička republika koja je okupaciona sila u Namibiji ima za tu zemlju posebnu varijantu neokolonijalne nezavisnosti kojoj se žestoko protivi Narodna organizacija Jugozapadne Afrike (SWAPO).

U samoj Južnoj Africi Vorsterov režim suočen s masovnim otporom Afrikanaca nastoji »liberalizirati« sistem segregacije uvodeći neke »reforme« u sistem zapošljavanja i nastavlajući s politikom bantustanizacije zemlje.

Zapadni saveznici koji deklarativno osuđuju sistem apartheida i rasne diskriminacije posređuju između nezavisne Afrike i rasističkih režima. Za Rodeziju su pripremili plan, čiji su nosioci bili britanski ministar vanjskih poslova Owen i američki ambasador u UN Young, pet stalnih članica Savjeta sigurnosti UN — Sjedinjene Američke Države, Velika Britanija, Francuska, Kanada i SR Njemačka — također već mjesecima pokušavaju pronaći »kompromisnu formulu između Pretorije i SWAPO-a.

S druge strane barikada, bilo kao protivnici, bilo kao sugovornici,

pojavljuje se pet zemalja »prve borbene linije« — Tanzanija, Zambija, Mozambik, Bocvana i Angola — koje nastoje uskladiti podršku koju pružaju oslobodilačkim pokretima afričkog juga i formulirati zajedničku strategiju u odnosu na prijedloge zapadnih sila i nepopustljive stavove rasističkih režima. Ove su zemlje ujedno izložene neprestanim napadima i represalijama rodczijskih i južnoafričkih rasista. Kaznene ekspedicije Smithova režima vrše neprekidne upade u Mozambik, Zambiju i Bocvanu, dok su se oružane snage Južnoafričke republike specijalizirale za Angolu, gdje se koriste preostalim bandama tzv. Unije za totalnu nezavisnost Angole (UNITA). Neposredni povodi za te agresivne postupke su podrška koju zemlje »prve borbene linije« pružaju oslobodilačkim pokretima: Angola — gerilcima SWAPO-a i Afričke narodne unije Zimbabvea (ZAPU), Mozambik — borcima Narodne armije Zimbabvea (ZIPA) koja je vojno krilo Afričke nacionalne unije Zimbabvea (ZANU), Zambija koja na svom teritoriju pruža utočište borcima ZAPU. Bocvana je izložena napadima iz jednostavnog razloga što se nalazi u rasističkom zaokruženju, dok je Tanzanija, iako udaljena, sjedište Oslobodilačkog komiteta Organizacija afričkog jedinstva (OAJ).

Borba ili pregovori dilema je s kojom su se od samog početka suočavali oslobodilački pokreti afričkog juga i nezavisne zemlje koje ih podržavaju. To je bio uzrok mnogih kolebanja u prošlosti i na toj liniji dolazi i do današnjih diferencijacija. Jedan dio stvarnih ili izmišljenih predstavnika afričke većine — razni Muzorewe, Sitholei, namibijske poglavice ili lideri južnoafričkih bantustana — prihvatili su pregovore, ali pod uvjetima koje su im diktirali rasistički režimi. Oni su spremni zadovoljiti se neokolonijalnom ili polukolonijalnom nezavisnošću koja im se nudi. To su kvislinzi današnje Afrike, koji će prosperirati u onoj mjeri u kojoj im to omogućuju njihovi imperijalistički zaštitnici. Pravi oslobodilački pokreti i ogromna većina crnih žitelja Namibije, Zimbabvea i Južne Afrike kategorički odbacuju tu vrstu kompromisa.

Međutim, i među tim oslobodilačkim pokretima i snagama postoje razlike u pristupu temeljnim problemima sutrašnjice, postoje razlike u metodama borbe, u vojnoj i političkoj strategiji i taktici. Iako okupljen pod zajedničkom »kapom« — u Patriotskoj fronti — oslobodilački pokret Zimbabvea je duboko podijeljen i njega sačinjavaju dvije organizacije — ZAPU i ZANU koji imaju različitu etničku pozadinu, različite međunarodne oslonce i raznorodne platforme djelovanja. Slična je situacija i u Južnoj Africi gdje OAJ — priznaje dvije organizacije — Afrički nacionalni kongres (ANC) koja je najstariji oslobodilački pokret na kontinentu i Panafrički kongres (PAC) koji je nastao odvajanjem od prethodnog. Tu se u posljednje vrijeme afirmirao i spontani pokret »Crne svijesti« koji se nije institucionalizirao i čiji ideološki profil nije definiran. Unatoč razlikama i međusobnim rivalstvima te se organizacije danas izjašnjavaju za oružanu borbu, ali istovremeno ni jedna od njih nije zatvorila vrata pregovorima. Dakle, vode se pregovori, ali se rasplamsava i rat.

S dva priloga koja objavljujemo u ovom broju — anketom o afričkom jugu i člankom o Angoli (str. 391) — stavljamo na uvid našim čitaocima neke osnovne elemente situacije u tom kriznom području.